

השלוש והאחד

(1) של"ה הקדוש מסכת ראש השנה

מכל מקום משבעה עשר בתמוז ואילך אף בימים שאין מתענה בהם, אף שהם אינם ימי הצום, יהיו ימי תשובה, מאחר שהתחיל לקדשם קדושים יהיו, שיתעורר בתשובה יום ויום בהתעוררות גדול, ויתקן מעשיו וימעט הנאת אכילתו, וזה יהיה לו במקום תענית.

(2) פירוש הרמ"ז על זוהר במדבר – עמוד 582

רבי אלעזר ורבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי במדברא, אמר רבי יוסי, הא דכתיב בפנחס (כה, יב) הנני נותן לו את בריתי שלום, שלום ממלאך המות דלא שליט ביה לעלמין ולא אתדן בדינוי. ואי תימא דלא מית, ודאי לא מית כשאר בני עלמא ואוריך יומין על כל בני דרא, בגין דבהאי ברית עלאה אחיד, וכד אסתלק מעלמא בתיאובתא עלאה ובדביקותיה שפירא, אסתלק משאר בני עלמא:

(3) ספר השל"ה הקדוש – ספר בראשית – פרשת וישב מקץ ויגש

תורה אור

דע כי כל ישראל הם נקראים נפש אחת. וכולם בכלל נקראים אדם, כמו שנאמר (יחזקאל לד, ג), אדם אתם, וכן כתוב (בראשית מו, כו), כל הנפש הבאה ליעקב וגו', קראם נפש אחת. וכמו שרמ"ח איברי הגוף הם אדם אחד, כן ישראל כל אחד מהם אבר אחד, ונקראים בזוהר שיפיי דגופא. ויש מדריגות באיברים, זה מוח וזה לב וזה עין וזה יד כו'. כך מדריגות בישראל זה למעלה מזה, ומכל מקום שיפיי דגופא מתחברות ונעשים אדם אחד, והם מרכבה לסוד אדם היושב על הכסא, שהוא אחד ברמ"ח איברים רוחניים, שהם שורש רמ"ח מצות אשר יעשה האדם וחי בהם. נמצא האדם המפריש את עצמו מן הכלל ויוצא מהסכמתם, אז הוא אבר מן החי, וזה האבר הוא מת והוא חרם, כי הלך לחרמה הוחרם ונאבד בר מינון. ועל כן חרם עולה רמ"ח:

וכל מעלת ישראל הוא שהם אחד. וכן תקנו נוסח אתה אחד ושםך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד. וכמו שנאמר (זכריה יד, ט), יהו"ה אחד ושמו אחד, כן יעקב עם השבטים אחד, בסוד יהו"ה אחד, ויוסף עם השבטים אחד בסוד ושמו אחד. נודע, כי י"ב שבטי י"ה הם נגד י"ב צרופי שם הויה, כמבואר בזוהר וכמו שכתבתי בפרשת ויצא, כי מדרתו תפארת שם יהו"ה. ואלה תולדות יעקב יוסף, והיה זיו איקונין של יוסף דומה ליעקב (ב"ר פד, ח). ואלה תולדות יעקב

יוסף, דכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף כו' (ב"ר פד, ו). וגם נודע כי מדת יוסף נמשך ממדת יעקב, מדת יעקב י' מהשם, ויוסף משך ה'ו', והיא ה'ו' זעירא דכתיב, הנני נותן לו את בריתי שלום, כי י' דשלוש קטיעא. וכתיב, האמת והשלום אהבו (זכריה ח, יא), אמת מדת יעקב, והברית שלום הוא מדת יוסף, וגוף וברית חד הוא כדאיאתא בזוהר. על כן נגד ושמו אחד הוא יוסף אחד. כי ענין שם הוא התגלות הדבר, כן יוסף הוא התגלות יעקב, בסוד הברית המשפיע מכח הגוף הזרע להוליד. ובבראשית רבה פרשת וישלח (ע"י זח"א קלח, א) אמרו שאמר הקב"ה ליעקב כשם שאני אלוה בעליונים כך אתה אלוה בתחתונים. כלומר כי הוא ומטתו השלימה מרכבה, וכמו שיהו"ה אחד ושמו אחד, כן תמצא ביעקב שהוא אחד ויוסף אחד. כיצד, יעקב הוליד י"ב שבטים והוא היחיד למעלה מהם והם ענפיו, והוליד ח' בני הגבירות וד' בני השפחות, הרי יעקב 'א' מן אחד, ח' בני הגבירות 'ח' מן אחד, ד' בני השפחות 'ד' מן אחד. כן יוסף אע"פ שהוא ענף מן יעקב מכל מקום הוא למעלה מן השבטים, שהרי הוליד שבטים, מנשה ואפרים כראובן ושמעון הם. ויוסף הוא 'א' מן אחד, ויש לו דביקות ב'ח' ו'ד' מן אחד. כיצד, הוא מן בני ח' בני הגבירות, ונתגדל עם ד' בני השפחות שהם בני בלהה ובני זלפה, שנאמר (בראשית לז, ב), והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה נשי אביו:

(4) כף החיים – רבי יעקב סופר. סימן א, סעיף כ"ח

"קודם יסדר האדם את תפילתו בביהכנ"ס מפ' העקידה ואילך צריך לקבל עליו מצוות ואהבת לרעהו כמוך, וכגון לאהוב את כל א' מבני ישראל כנפשו כי עי"ז תעלה תפילתו כלולה מכל התפילות ישראל ותוכל לעלות למעלה ולעשות פרי ובפרט אהבת החברים העוסקים בתורה ביחד צריך כל אחד ואחד לכלול עצמו כאלו הוא אבר אחד מן האברים שלו. ואם יש איזה חבר מהם בצרה צריכים כולם לשתף עצמם בצער, או מחמת חולי או מחמת בנים ח"ו ויתפללו עליו וכן בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עימו"

(5) מדרש רבה בראשית פרשה יב פסקה א

אר"ש בן יוחאי משל למלך בשר ודם שבנה פלטין והבריות נכנסין לתוכה ואומרים אלו היה העמודים גבוהין היתה נאה אלו היו הכותלים גבוהין היתה נאה אלו היתה תקרה גבוהה היתה נאה שמא יבוא אדם ויאמר אלו היו לי שלש עינים אלו היו לי שלש רגלים היה יפה לי אתמהא (קהלת ב) את אשר כבר עשהו לא נאמר כאן אלא את אשר כבר עשהו כביכול מלך מלכי המלכים

הקב"ה ובית דינו נמנין על כל אבר ואבר משלך ומעמידך על מכונך

(6) מדרש רבה בראשית פרשה ח פסקה א

רבי תנחומא בשם רבי בנייה ורבי ברכיה בשם ר"א אמר בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון גולם בראו והיה מוטל מסוף העולם ועד סופו

(7) אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד רכט / מכהן

בעבודת הקדש - כח

והצדיק תמיד עומד בין האלהים ובין העולם, מקשר הוא את העולם, האלם, החשוך, להדבור והאורה האלהית, כל חושיו של צדיק אמיתי נתונים הם להקישור האלהי של העולמות כולם. תאותיו, חפציו, נטיותיו, הרהוריו, פעולותיו, שיחותיו, מנהגיו, תנועותיו, עצביו, שמחותיו, צעריו, ענוגיו, כולם בלא שום שיור הנם אקורדים של המוסיקה הקדושה, שהחיים של האלהות, בהיותם מפכים בעולמות כולם, נותנים על ידם את קולם קול עז.

ונשמות לאין קץ, אוצרות חיים לאין תכלית, הממלאים את כל היש, רק הם בהתאמצם לעלות מתחתית עומק שעמום שפלותם לרוממותה של חדות החופש האלהית, מקור העדן והעונג, הם הם הדוחפים את כל מפעלות הצדיק, אשר הוא תמיד מכהן בעבודת הקודש, שכל חייו הם קודש לדי'.

אמת גדולה חיה בלבו, גבורה חיה ומנצחת ערה בנשמתו, והוא חש את גדלו והוד גודל חפצו, ולפי גדולתו רבה ענותנותו, פחות מניצוץ של רשף קליל נגד מרחבי כל עולמים הוא בעיניו באמת, נגד הגודל של תפארת אלהים חיים, שמפעם תמיד ברוחו.

אהבה לאין קץ לאלהים היא משוש גילו, וחבה פנימית לכל היצור, ידידות נאמנה לכל הבריות, ואהבה מסורה לכל דרגותיה, למשפחה, לחברים, לעם, לאדם, לחי ולצומח, ולכל יש ומצוי, היא חקוקה בכל מלא צדקה במורשי לבבו. גבורת שמים וכבוד מלא אונים מלאים הם כל שרעפיו, ודבורו נחל עדנים מלא חיים ומפעל, אומר ועושה, גוזר ומקיים, ותגורר אמר ויקם לך, ועל דרכיך נגה אור.

(8) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כח/ב

רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו... בשעת פטירתו אמר להם פנו כלים מפני הטומאה והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה

(9) עין איה / ברכות א / פרק שלישי-מי שמתו / מ. ברכות כא/א

מנין שאין היחיד אומר קדושה. תוכן הקדושה היא שיתרומם עיי"ז האדם אל רוממות השלימות, לשום כל מגמתו לא צרכי עצמו כ"א כבודו ית' של אדון כל העולמים וקדושתו. והנה כל זמן שיחשוב האדם רק להשלים את עצמו, אפי' בשלימות רוחנית, אין זה בכלל קדושה. כי הקדושה היא ההתרוממות אל הטוב והישר מצד עצמו כמו שהשכל גוזר, ולשלימות עצמו התשוקה נמשכת ג"כ מצד אהבת עצמו, שאין צריך עמה שכל כ"א רגש טבעי נטוע בכל חי. אמנם הקדושה האמיתית, שלזה צריך שישים האדם כל מעיניו, הוא השלמת רצון קונו, [ועושה] זה יהי מעושי רצונו של מקום בשלימות. עיקר העבודה הרוממה הוא להשלים את הכלל ולזכותו, ולהיטיב לו בכל הפרטים. ומי ששם העבודה הזאת נר לרגליו כל ימיו הוא באמת מתעלה לקדושה, כי אין מגמתו אהבת עצמו. ע"כ אין היחיד אומר קדושה, כי היחיד אלולי שיש נושא לזכותו להתרומם למעלת הקדושה ע"י הרבים, שבידו להיטיב להם ולזכותם, א"א שיתעלה לקדושה. ע"כ אין דבר שבקדושה פחות מעשרה, שהוא התחלת ציור הרבים והכלל. וביותר יש בזה הכרה לקדושתו ית', כי ידיעת הקדושה ליחשה לשמו ית' היא שהוא מובדל ומופרש, והכונה שלם בתכלית השלימות. ע"כ אין לו יחש לנבראים, כי בהיותם אפשרי המציאות לא ישו כלל אל ערך מחויב המציאות יתעלה. וכיון שלא יצוייר בחוקו חסרון איך תצוייר העבודה לו, ואם תצדק מה תפעל לוי, ע"כ רוממות העבודה הוא רק בשימת לב להרים מעלת יצוריו. וכאשר יבין האדם את האמת המורם הזה, ישים כל מעיניו לכבוד שמו, לרומם את קרן הכלל, להשלים רצון היוצר שרוצה בשלימותם, ונתן כח לטובים ולישירים בלבותם להוציא את שלימות היצור מן הכח אל הפועל. ע"כ א"א שתתגלה קדושתו ית' באמת ביחש לעבודת ד' כ"א ברבים, שהתחלתם בכללות הוא מספר העשרה. ולא לחנם נלמד הדבר ממקום הרשע של "עד מתי לעדה הרעה הזאת". כי מן הרשע נשכיל אל הצדק. כי אם הי' תכלית הרשע רק להרע לעצמו, לא היתה מדת הדין מוקדקת כ"כ עם חוטא חומס נפשו. אבל באמת, האדם נברא להיות פועל על הכלל ונפעל ממנו. א"כ עיקר רעת הרשע הוא ג"כ מפני הרעה שגורם אל הכלל כולו. "להפרע מן הרשעים שמאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות". ע"כ היתה הקפידה גדולה במהרסי הכלל עד מתי לעדה הרעה הזאת. ומהם למדנו שמקור הטוב והצדק ג"כ במרומי מעלתו רק באוצר הכלל ינוח, ו"אלקים נצב בעדת אל".